

5. međimursko proščenje v Velenju 2017

Kulturno društvo Međimurje v atriju na Kersnikovi 2b organizira 17. junija 2017 od 9. do 12. ure međimursko proščenje v Velenju. Že petič bo društvo na »gruntu«, tj. na dvorišču pred društvenimi prostori popestrilo sobotno dopoldne s to tradicionalno prireditvijo in obogatilo turistično ponudbo našega mesta. Dobro obiskana proščenja v preteklih letih, dobro druženje gostov, obiskovalcev in mimoidočih so bili spodbuda vodstvu društva, da vztraja in nadaljuje s proščenjem tudi letos.

Međimursko proščenje je dobro poznan običaj, zakoreninjen v najlepših spomnih vseh Međimurcev. V osnovi gre za običaj praznovanja zaščitnika župnije. Običaj je še danes prisoten tako v ruralnem kakor tudi v urbanem okolju. Vsaka vas/mesto ima svoje proščenje, na katerem slavi svojega zavetnika. To je najbolj prazničen dan. Pričenja se s slavnostnim bogoslužjem, nato se glavno dogajanje seli pred župnijsko cerkev. Na prireditvenem prostoru so postavljene stojnice, kjer se predstavijo razni prodajalci, lectarji, bižuterija, vinarji, »košaraši« proizvajalci suvenirjev, razni obrtniki, nastopači in vse kar lahko pritegne pozornost ljudi, ki so prišli v cerkev oz. na prireditev. V preteklosti je bil obvezen veliki in mali vrtiljak »ringl špil« za otroke in mladino.

Ob tem praznovanju se je zbirala cela družina in rodbina najprej v cerkvi, potem na družinskem kosilu in popoldanskem druženju. Otroci in mladina so pohajkovali med stojnicami, se vozili z »ringl špili«, kupovali so se lectarski izdelki, otroci so dobili denar za nakup igrač, kuhalo se je posebej praznično, oblekla so se najboljša oblačila. Tkale so se tudi ljubezni, darovano lectovo srce je imelo pomen, še posebej so se zbirala tista, ki so imela nalepljene kratke verze s pomenljivimi ljubezenskimi sporočili. Dekleta so ob tej priliki lahko prevzela iniciativo in svojemu skriteму izbrancu z nagovorom »...a mi boš kupil srcece«, razkrila svoje simpatije ... Starejši so ob stojnicah pregledovali izdelke, nakupovali, spili kakšen kozarec domačega vina, se sproščeno pogovarjali in družili. Torej običaj, ki so ga vsi nestržno pričakovali in je bil prežet s čudovitim prazničnim nabojem, veseljem in druženjem.

Vse to so razlogi, da Međimurci z nostalgijo zapuščajo svoj kraj, sanjajo svoja proščenja, kjerkoli živijo. O proščenjih se poje, pišejo se pesmi ... Velenjski Međimurec, pesnik Zlatko Kraljič, ravno tako izraža svojo nostalgijo za rojstnim krajem in proščenjem v domoljubni pesmi, pisani v sodobnem slogu

šverc II
po kilu međimurske zemlje
(one masne, natopljene znojem i suzama)
po kilu, blatne, izmučene zemlje
u slobodnu evropu vozim
da mi u hladnim sjevernim zimama
dušu zagrije
(na sjeveru i Isusa odijevaju u kaput soba)
kao slijepi štakor u tami
u smrdljivim evropskim rupama
martinsko proščenje sanjam
(sanjam, sanjam, uvijek sanjam proščenja)
zamrznute ljude u paralelnim svjetovima
koji će biti vječno nasmijani
i u toj ljepoti ostati
(sanjam zvonjavu i ples anđela oko zvonika)
po kilu međimurske zemlje
(one masne, natopljene znojem i suzama)
po kilu vozim

(avtomobil je slavenske krvi i pokorno nosi teret)
po kilu vozim
(po kilu masne, blatne, izmučene, natopljene znojem i suzama)
brdo radim, međimursko brdo
i anđeli će ovdje svoj štab imati
ambasadu za naše težake
otvoriti

(kao pomoćnik Ambasadora na ovom svijetu, odgovorno tvrdim da je taj projekt hvalevrijedan)

Niti eno Međimursko proščenje ne mine brez vonja langošev, in redko katera gospodinja ne pripravlja te slane delikatese. Pravzaprav gre za testo, ki se cvre na olju, a ni nujno, da so langoši mastni. Međimurke so, kot temu rečemo v domačem kraju »doskočile«, zato se langoši lahko pripravijo s krompirjem ali z jogurtom in potem ne vpijejo toliko maščob. Langoši se jedo kot samostojna jed, ki jim lahko dodamo kislo smetano ali česen, raztopljen v zaseki, ali ajvar in podobno ... Ravno tako so langoši lahko priloga k pečenim klobasam, čevapčičem, »kotlovinu« oz. pečenemu mesu.

Za međimurske langoše potrebujemo naslednje sestavine:

- 1 kg gladke moke
- 1 kocka svežega kvasa
- 2 dcl toplega mleka
- 1 žlička sladkorja
- 3 žličke soli
- ½ pecilnega praška
- 2 jajci

Naredimo jih tako, da v večji posodi pomešamo sol, moko, pecilni prašek, jajci, jogurt in kvas, ki ga prej razdrobimo v malo toplega mleka s sladkorjem. Vse sestavine zmešamo in testo pregnetemo, da postane gladko. Pustimo vzhajati pol ure. Nato režemo ali trgamo manjše kose testa, jih razvlečemo in damo v vroče olje. Cvremo jih do zlatorumene barve, odcedimo na papirni serveti ter postrežemo s prilogo po želji.

Irena in Vesna z langoši

Druženje Međimurcev ter negovanje tradicije međimurskih običajev in šeg je osnovno poslanstvo Kulturnega društva Međimurje, osnovanega pred 20 leti, je v Štrekarju, glasilu društva, zapisal predsednik društva Matija Blagus. Međimurci zelo radi podoživljajo proščeje, radi se spominjajo dogajanj in občutkov, ne glede na to, da za njih velja, da so še zmeraj zelo radi odhajali domov oz. kot

rečejo »dimo«, in so dom imeli zelo blizu v primerjavi z ostalimi prebivalci, ki so prišli iz ostalega dela bivše države.

Ta čudoviti običaj, poln prazničnega naboja, vonjev, glasbe želi Kulturno društvo Međimurje pričarati Međimurcem, ki živijo v Velenju, kakor tudi Velenjčanom.

Organizator poskuša narediti približek tega dogodka na svoj način in v okviru možnosti zagotovitve akterjev. Tako bo zagotovljen nastop pihalne godbe, tamburaških in folklornih skupin, postavljene bodo stojnice v atriju, na katerih bo prikaz starih rokodelskih izdelkov. Na proščanju bo lector, čebelarški izdelki, potujoči slikarji in še kaj.

Gostje letošnjega proščanja bodo tudi iz Međimurja. K nam prihaja Kulturno umetniško društvo iz Goričana, da nam bo pričaralo pridih doma in domačih običajev.

Program letošnjega međimurskega proščanja v Velenju se bo odvijal v soboto dopoldne. Nastopile bodo plesne skupine in tamburaši, na stojnicah bodo razni izdelki, pekli se bodo langoši, spili bomo kakšen kozarček međimurske kapljice in se družili, obujali spomine in pokazali naše običaje.

Veselimo se vsakega obiska, še posebej, trenutkov, ko se nam pridružijo Velenjčani in župan Velenja, ki je naš vsakoletni gost. Vsem pričaramo praznično vzdušje ter postrežemo pripravljene kulinarične dobrote.

Župan MOV nas vedno obiše

Razmišljanja društva in predsednika društva gredo v smer, da se s časom velenjsko međimursko proščanje obogati, da se lahko predstavi kraj tudi preko več znanih međimurskih dobrot, kot so – sir „turuš“, meso iz tiblice (tunke), žganje viljamovka in medica, makovnjača in orehnjača (potica z orehi in makom), bučno olje, svež domači kravji sir in vino ter seveda, da se vzpostavijo turistične in gospodarske povezave. Gre za povezovanje gospodarstvenikov, kulturnih delavcev, akademsko izobraženih posameznikov in politikov obeh krajev Velenja in Međimurja.

Zavedamo se, da se s prireditvijo podpira promocija kraja, promocija bogate kulturne dediščine, naravnih lepot in gastronomskih dobrot. Pravzaprav se z ohranjanjem običaja ohranja tudi međimurska identiteta, ki prispeva k raznolikosti v okolju, kjer živi, ne samo prva, temveč tudi druga in že tretja generacija Međimurcev.

Pomembno je povedati, da međimursko proščanje »živi« tudi pri drugih društvih, ki združujejo Međimurce, ki so zapustili rojstni kraj. Eno najbolj znanih proščenj izven Međimurja je proščanje, ki ga že več kot 20 let organizirajo Međimurci, ki živijo in delajo v Zagrebu. Na njihovem proščanju se tkejo globoke niti sodelovanja na vseh področjih. Ne samo, da ga Zagrebčani radi obišejo, na njihovo proščanje pridejo tudi iz drugih krajev Hrvaške in iz tujine.

Proščanja so se ohranila do danes le, da se danes poleg vsega naštetega povezujejo še s kulturnimi dogajanjmi, ki so lahko že kakšen dan pred samim proščanjem.

Največje međimursko proščenje v samem Međimurju je Porcijunkolovo. To je osrednje čakovečko proščenje, ki se odvija že od 1691. leta, ko so v Čakovec prišli frančiškani. Najprej je bilo zamišljeno kot Sejem tradicijske obrti organiziran zraven cerkvenega praznovanja » Gospe od anđela«. V novejšem času je proščenje izgubilo sejemski značaj, kot ga je imelo nekoč in je obogateno z novimi vsebinami. Pravzaprav se je prelevilo lahko bi rekli tudi v svojevrstni verski turizem saj je še vedno osnova cerkveno praznovanje zato so bogoslužja takrat tudi v tujih jezikih. Tako je v tem času v Čakovcu moč obiskati mašo poleg hrvaškega še v slovenskem in mađarskem jeziku. Čakovečko proščenje je preraslo v izjemno zanimivo turističko-kulturno manifestacijo v Međimurju, ki iz leta v leto pritegne vse več obiskovalcev. Celi kup dogajanj je vezan za tradicijo, običajje in bogato zgodovino. Je pa v tem času organizirano tudi veliko števílo kulturno zabavnih in športnih dogodkov in koncertov renomiranih glasbenikov.

Zraven bogatega glasbenega programa se posebna pozornost posveča delavnicam starih obrti v katere se vključujejo mladi. Tako se mladi imajo priliko naučiti kako se pletejo košare iz šibe, kako se izdeluje čipka, rezbari les, izdelujejo lectarska srca, keramičarski izdelki medtem, ko starši za ta čas lahko uživajo v bogati gastronomski ponudbi.

Celo mesto takrat živi z dogajanjem in je tudi praznično okrašeno kar priča spodnja fotografija, celi center je poln stojnic in je prekrit s pisanimi dežniki, ki bodisi odganjajo dež ali ščitijo pred močnim soncem.

Tako domači čakovčani praznujejo, velenjčani bomo pa na »gruntu« na Kersnikovi prikazali delčke tega mozaika s kulinariko, glasbo, plesom, druženjem in podoživeli proščenje kot nekoč. Prizadevamo si međimursko proščenje v Velenju narediti prepoznavnim dogodkom s kvalitetno ponudbo. Pridružite se nam in uživajte skupaj z nami.

Zbrala in pripravila:
Biserka Filipan Kraljič

Predsednik društva:
Matija Blagus